

Midtjysk Boligselskab
og
Skanderborg Andelsboligforening

**Trivselsundersøgelse blandt beboerne
i Grønnedalsparken og på
Poul la Coursvej, Skanderborg**

Rapport

Marts 2008

1.	INDLEDNING	1
1.1	Undersøgelsens baggrund	1
1.2	Undersøgelsens formål	1
1.3	Kort om fremgangsmåden for undersøgelsen	2
1.4	Læsevejledning	2
2.	HOVEDRESULTATER	4
3.	ANALYSE AF BEBOERNES TRIVSEL	6
3.1	Fakta om beboerne i Højvangen	6
3.2	Beboernes tilfredshed med boligområdet og deres ønsker om at flytte	8
3.3	Beboernes opfattelse af områdets omdømme og image	11
3.4	Tryghed i boligområdet	12
3.5	Beboernes sociale relationer og daglige kontakt med hinanden	14
3.6	Ansvar og normer i området	16
3.7	Fælles aktiviteter	17
3.8	Mulighederne for deltagelse og interessen for at gøre det	21
3.9	Sammenfatning af resultater i forhold til indsatsområder	22
3.9.1	Højvangen og bysamfundet	23
3.9.2	Fællesskab og netværk i Højvangen	23
4.	METODE	25
4.1	Undersøgelsens tilrettelæggelse	25
4.2	Dataindsamling	26
4.3	Dataanalyse	26

1. **INDLEDNING**

NIRAS Konsulenterne har for Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening gennemført en trivselsundersøgelse blandt beboerne i Højvangen, som består af boligafdelingerne på Poul la Coursvej og Grønnedalsparken i Skanderborg. Trivselsundersøgelsen er blevet gennemført som led i realiseringen af en boligsocial helhedsplan for området.

1.1 **Undersøgelsens baggrund**

Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening har med støtte fra Landsbyggefonden og Skanderborg Kommune igangsat en helhedsorienteret udviklingsproces i Højvangen, hvor afdelingerne Grønnedalsparken og Poul la Coursvej er beliggende. Formålet med helhedsplanen er at skabe en positiv og varig forandring for området.

Boligforeningerne har en vision om at gøre Højvangen til et trygt, attraktivt og levende boligkvarter. Et af midlerne til at opfylde denne vision er at sikre, at områdets beboere har adgang til gode kulturelle, sociale og fysiske aktiviteter og faciliteter. Det forventes, at sådanne muligheder i Højvangen vil styrke fællesskabet på tværs af boligområdets forskellige beboergrupper samt skabe et større ansvar og ejerskab for området.

1.2 **Undersøgelsens formål**

Det overordnede formål med undersøgelsen er at dokumentere udviklingen i området set fra beboernes perspektiv. Foruden denne undersøgelse gennemføres der derfor endnu en undersøgelse i 2012, hvor denne undersøgelses resultater kommer til at udgøre sammenligningsgrundlaget.

Undersøgelsen har dog også nogle sidegevinster, ud over at den på lidt længere sigt skal sikre en dokumentation af den opnåede effekt af indsatsen. For det første har den sikret en bred opmærksomhed på, at der er sat gang i realiseringen af helhedsplanen for området, og for det andet har den givet mulighed for at opsøge beboere, som ønsker mere information om udviklingsprocessen.

Denne undersøgelses fokus er afledt af to af de indsatsområder, der er beskrevet i helhedsplanen for området. Det ene indsatsområde er *Højvangen og bysamfun-*

det, hvor målet bl.a. er at igangsætte flere aktiviteter, som skal gøre boligområdet mere attraktivt og i højere grad knytte det til den omgivende by. Det andet indsatsområde er *Fællesskab og netværk*, hvor målet bl.a. er at skabe venskab og netværk på tværs af beboergrupper samt opbygge ansvarlighed og fælles normer i boligområdet.

1.3 **Kort om fremgangsmåden for undersøgelsen**

Trivselsmålingen er blevet gennemført som en kvantitativ telefonisk interviewundersøgelse blandt tilfældigt udvalgte beboere på 18 år eller derover i de to afdelinger.

De to boligafdelinger på Poul la Coursvej og i Grønnedalsparken har sammenlagt 557 lejemål. Da en stor andel af beboerne i de to boligforeninger har en anden etnisk baggrund end dansk, havde beboerne også mulighed for at gennemføre interviewene på arabisk, somalisk, tyrkisk og engelsk.

Dataindsamlingen fandt sted i tidsrummet fra den 11. februar til den 4. marts, og der blev i alt gennemført interview med beboere fra 183 husstande i området.

For nærmere beskrivelse af undersøgelsens metode henvises til kapitel 4.

1.4 **Læsevejledning**

I de følgende kapitler præsenteres trivselsundersøgelsens resultater.

Kapitel 2 giver en oversigt over undersøgelsens hovedresultater, mens *kapitel 3* indeholder en mere udførlig gennemgang af beboernes besvarelser på de enkelte spørgsmål. I *kapitel 3* vil det også blive analyseret, om der er forskelle mellem forskellige beboergruppers trivsel på de enkelte temaer. Rapporten afsluttes i *kapitel 4* med en beskrivelse af undersøgelsens metode, herunder fremgangsmåde, dataindsamling og statistisk analyse.

Resultaterne for de enkelte spørgsmål præsenteres enten i tabeller med den procentuelle fordeling af besvarelserne eller i søjlediagrammer. Spørgsmålsformuleringen fremgår af tabeloverskriften. De spørgsmål, som præsenteres ved hjælp af søjlediagrammer, er alle stillet på formen: ”På en skala fra 1 til 5, hvor...” Derefter er de negative svarkategorier 1 og 2 slået sammen, 3 er fastholdt som den neutrale svarkategori, mens svarkategorierne 4 og 5 er slået sammen og udtrykker en positiv besvarelse. Denne måde at præsentere datamaterialet giver et godt overblik over beboernes holdninger og trivsel i boligområdet.

Nedenfor er vist et eksempel på, hvordan et spørgsmål med fem svarkategorier er blevet til et søjlediagram med sammenlagte svarkategorier.

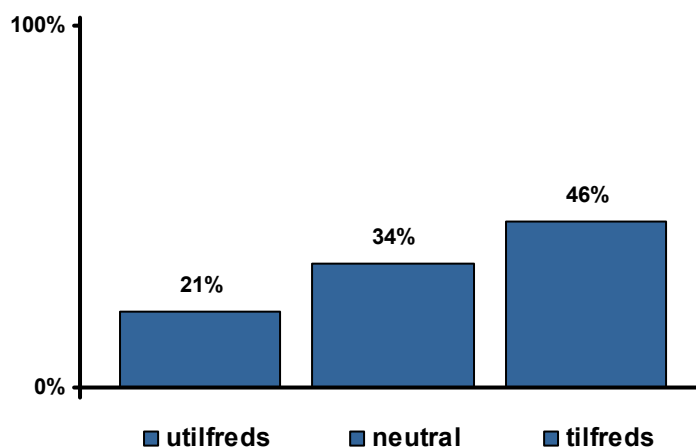
Tabel 1-1: (EKSEMPEL) Samlet set, hvor tilfreds er du så med at bo der, hvor du bor nu? Vurder på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget tilfreds, og 1 er meget utilfreds.

	Procent
1 - Meget utilfreds	6 %
2	15 %
3 - Hverken utilfreds eller tilfreds	34 %
4	31 %
5 - Meget tilfreds	15 %
I alt	100 %

(n = 182)

Det fremgår af eksemplet, at 21 % er utilfredse (6 % + 15 % i tabellen), 34 % er neutrale, og 46 % er tilfredse (31 % + 15 % i tabellen).

Figur 1-1: (EKSEMPEL) Samlet set, hvor tilfreds er du så med at bo der, hvor du bor nu?

Summen af procentfordelingerne kan afvige med et enkelt procentpoint fra 100 %, hvilket skyldes afrundinger.

Det vil blive kommenteret, hvor der er signifikant forskel på, hvordan forskellige beboergrupper har besvaret de enkelte spørgsmål¹.

¹ Der henvises til afsnit 4.3 for en beskrivelse af signifikanskriterierne.

2. HOVEDRESULTATER

Trivselsundersøgelsen har til formål at afdække beboernes trivsel og tilfredshed i boligområdet Højvangen, herunder at give et statusbillede af, hvordan beboerne trives på de konkrete indsatsområder, der indgår i helhedsplanen for boligområdet. De vigtigste resultater af trivselsundersøgelsen er:

- Halvdelen af beboerne giver samlet set udtryk for, at de trives godt i boligområdet. Andelen af beboere, som er decideret utilfredse, udgør knap en femtedel. Det er i særlig grad beboere med udenlandsk oprindelse og beboere med videregående uddannelser, som er utilfredse.
- På trods af den generelle tilfredshed ønsker halvdelen af beboerne i området at flytte. Utryghed og hærværk i boligområdet udgør nogle af de væsentligste årsager hertil.
- Hovedparten af beboerne mener, at deres boligområde har et dårligt omdømme, og mange mener, det skyldes kriminaliteten i området.
- De fleste beboere føler sig trygge ved at færdes i området. Det er hovedsageligt børnefamilierne, som er utrygge.
- De sociale relationer i boligområdet er mest udtalte på et overordnet niveau, hvor man måske hilser på hinanden, men ikke har de nære venskaber på tværs af nationalitet og øvrige beboergrupper.
- På den ene side føler beboerne et ansvar for at gøre området til et bedre sted at bo. På den anden side oplever beboerne ikke, at der i praksis tages et sådant ansvar i boligområdet.
- Kun få beboere deltager i fællesaktiviteterne i området. Der er relativt mange børnefamilier, som deltager, mens især beboere med anden etnisk baggrund end dansk er underrepræsenterede. Den lave deltagelse skyldes formentlig ikke kvaliteten af fællesaktiviteterne, som beboerne vurderer til at være høj.

- Det er i særlig grad beboere med videregående uddannelser og dansk baggrund, som går til aktiviteter uden for boligområdet.
- Mange beboere har tillid til, at de har mulighed for at få indflydelse i beboerdemokratiet, men kun få ønsker reelt at deltage i bestyrelsesarbejde eller frivilligt arbejde. Ønsket om deltagelse er mindst udbredt blandt beboere med anden etnisk baggrund end dansk.

3. ANALYSE AF BEBOERNES TRIVSEL

I dette kapitel fremlægges resultaterne af trivselsundersøgelsen. Kapitlet indledes med en karakteristik af områdets beboere og af, hvordan husstandene er sammensat. Disse baggrundsspørgsmål sammenholdes senere i analysen med de spørgsmål, som konkret afdækker beboernes trivsel i – og holdninger til – området. På den måde kan det afdækkes, om der er væsentlige forskelle i trivsel og tilfredshed på tværs af forskellige beboergrupper.

3.1 Fakta om beboerne i Højvangen

Tabel 3-1 viser, hvordan de voksne beboere i Højvangen fordeler sig på forskellige aldersintervaller. Aldersfordelingen afviger en smule fra KÅS-tallene.²

Tabel 3-1: Beboernes alder

	Procent
18-24 år	10 %
25-34 år	18 %
35-49 år	32 %
50-64 år	34 %
65+ år	7 %
I alt	100 %

(n =182)

Kønsfordelingen blandt de voksne beboere i boligområdet er meget jævn. 51 % er kvinder, og 49 % er mænd.

28 % af beboerne har anden herkomst end dansk, hvilket vil sige, at de enten selv er født uden for Danmark, eller at mindst en af deres forældre er det. Der skelnes ikke mellem, om disse beboere kommer fra vestlige eller ikke-vestlige lande. Da tallene i trivselsundersøgelsen er statistisk korrigerede for beboernes oprindelse (jf. kapitel 4), afspejler undersøgelsens fordeling den faktiske fordeling i området.

² Se kapitel 4 for yderligere forklaring af undersøgelsens respondentgrundlag.

I omkring halvdelen af boligområdet husstande bor beboeren alene uden børn, hvilket fremgår af Tabel 3-2. Omkring 30 % af beboerne bor sammen med en ægtefælle eller samlever, og heraf har cirka halvdelen børn. Andelen af beboere, som bor alene med et eller flere børn, udgør 17 %.

Tabel 3-2: Hvilke personer bor der i din husstand?

	Procent
Jeg bor alene uden børn	51 %
Jeg bor alene med et eller flere børn	17 %
Jeg bor sammen med min ægtefælle/samlever uden børn	15 %
Jeg bor sammen med min ægtefælle/samlever med et eller flere børn	14 %
Jeg bor i delejlighed eller bofællesskab	1 %
Andet – præciser venligst:	1 %
Jeg bor hos mine forældre	1 %
I alt	100 %

(n = 182)

Tabel 3-3 viser beboernes uddannelsesmæssige baggrund. Knap en tredjedel af beboerne har grundskoleforløbet (eller tilsvarende) som senest afsluttede uddannelse. En tilsvarende andel af beboerne har en erhvervsfaglig uddannelse. Andelen af beboere, som har en videregående uddannelse, udgør også en lille tredjedel, da 7 % har en kort, 12 % en mellemlang og 9 % en lang videregående uddannelse. 15 % af beboerne har senest afsluttet en gymnasial uddannelse.

Tabel 3-3: Hvad er din senest afsluttede uddannelse?

	Procent
Folkeskole / grundskole	29 %
Gymnasial uddannelse	9 %
Erhvervsfaglig uddannelse	29 %
Kort videregående uddannelse	7 %
Mellemlang videregående uddannelse	12 %
Lang videregående uddannelse	9 %
Andet – præciser venligst	3 %
I alt	100 %

(n = 180)

Som det fremgår af Tabel 3-4, er cirka seks ud af ti voksne beboere i Højvangen i beskæftigelse som enten lønmodtager eller selvstændig. 21 % af beboerne er uden for arbejdsmarkedet, idet de enten er pensionerede, efterlønsmodtagere eller hjemmegående, og yderligere 8 % er under uddannelse. Endelig er en tiendedel af beboerne arbejdsløse, i aktivering eller langtidssygemeldte.

Tabel 3-4: Hvad er din stilling i øjeblikket?

	Procent
Lønmodtager eller selvstændig	59 %
Arbejdsløs, i aktivering, langtidssygemeldt el. lignende	10 %
Under uddannelse	8 %
Uden for arbejdsmarkedet (pensionist, efterlønsmodtager, førtidspensionist, hjemmegående)	21 %
Andet	2 %

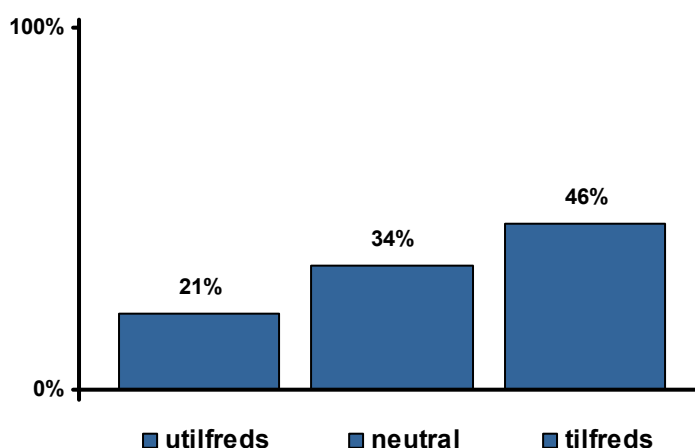
(n = 178)

3.2

Beboernes tilfredshed med boligområdet og deres ønsker om at flytte

For at opnå et samlet billede af den sociale trivsel i Højvangen er beboerne blevet stillet et spørgsmål om deres generelle tilfredshed med at bo i området. Det fremgår af Figur 3-1, at der er nogenlunde tilfredshed med boligområdet. Næsten halvdelen af beboerne angiver, at de er tilfredse med at bo, hvor de bor nu, mens andelen, der er utilfreds, udgør en femtedel.

Figur 3-1: Samlet set, hvor tilfreds er du så med at bo der, hvor du bor nu? Vurder på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget tilfreds, og 1 er meget utilfreds.

Det er i højere grad beboere med anden etnisk baggrund end dansk, som er utilfredse med at bo i området. Andelen af beboere med anden etnisk baggrund end dansk, som er utilfredse, er næsten lige så stor som andelen, der er tilfredse – hhv. 31 % og 29 %. Blandt beboere med dansk herkomst er kun 18 % utilfredse, mens 51 % er tilfredse.

Der er desuden en sammenhæng mellem tilfredsheden med boligområdet og beboernes uddannelse. De beboergrupper, som har en videregående uddannelse er nemlig i mindre grad tilfredse med at bo i deres boligområde end de beboere, som har folkeskoleuddannelsen som den sidst afsluttede. 31 % af beboerne med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse er tilfredse, mens den tilsvarende andel for beboere med en folkeskoleuddannelse er på 57 %.

Selv om kun omkring en femtedel af beboerne er decideret utilfredse med at bo i deres boligområde, viser Tabel 3-5, at cirka halvdelen af beboerne på nuværende tidspunkt ønsker at flytte. Der synes således at være en vis uoverensstemmelse mellem beboernes relativt høje tilfredshed med at bo i boligområdet og den store andel af beboere, som ønsker at flytte.

Fælles for begge spørgsmål er, at beboergrupper med anden etnisk baggrund end dansk og beboere med en videregående uddannelse er overrepræsenterede blandt dem, som udtrykker en manglende trivsel.

Tabel 3-5: Ønsker du på nuværende tidspunkt at flytte?

	Procent
Ja	48 %
Nej	52 %
I alt	100 %

(n = 182)

Vendes blikket mod de årsager, som folk har til at ville flytte, er det tydeligt, at hærværk og utryghed har en væsentlig betydning for mange af områdets beboere. Tabel 3-6 viser en rangordnet liste over de årsager, beboerne har til at ville flytte.

Knap 30 % af de beboere, som ønsker at flytte, angiver hærværk som en af årsagerne, mens 16 % vil flytte, fordi de oplever en for lav grad af tryghed. Ønsket om at få en større bolig og en bedre boligkvalitet rangerer også højt blandt de angivne årsager til at ville flytte. Endelig nævnes vedligeholdelsen af boligområdet samt bebyggelsernes fysiske tilstand af hhv. 15 % og 10 % af beboerne.

Tabel 3-6: Hvad er årsagen til, at du ønsker at flytte?

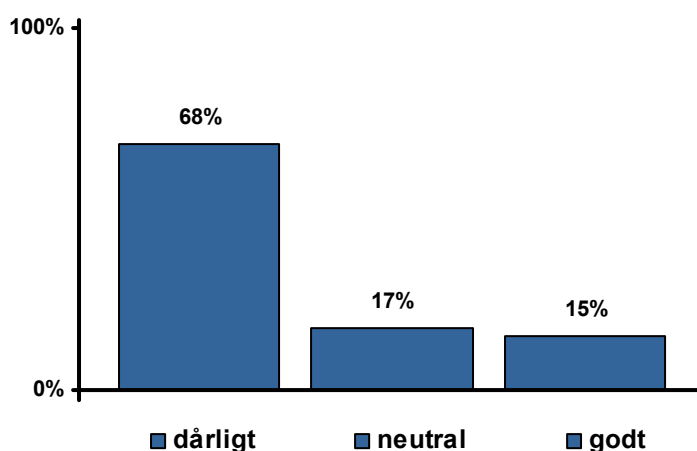
	Procent
For meget hærværk	29 %
Ønsker at bo i større bolig	21 %
Ønsker bedre boligkvalitet	17 %
For lidt tryghed generelt	16 %
Dårlig renholdelse/vedligeholdelse	15 %
Pga. beboersammensætningen	13 %
Bebyggelsens fysiske tilstand	10 %
Intern flytning i boligforeningen	7 %
For megen kriminalitet (inkl. vold/trusler om vold)	7 %
Ønskede at flytte til anden by (pga. arbejde, uddannelse, familie, venner mv.)	6 %
Udendørsarealernes tilstand	6 %
Mangel på grønne områder	6 %
For stort omfang af tyveri og indbrud	6 %
For meget støj	6 %
Huslejens størrelse	5 %
Andet	5 %
Vil bo i ejerbolig	4 %
Ønsker at flytte sammen med kæreste/ægtefælle	3 %
Dårlig kontakt mellem beboere generelt	3 %
Dårlige legemiljøer til børn	1 %
Dårlig kontakt mellem beboere på tværs af etniske og kulturelle forskelle	1 %
Boligområdets image/omdømme	1 %
Dårlig service fra boligforeningen	1 %

(n = 84) Beboerne har haft mulighed for at give flere åbne svar. Svarene er efterfølgende blevet kategoriseret.

3.3 Beboernes opfattelse af områdets omdømme og image

Et af formålene med helhedsplanen 'Projekt Højvangen' er at gøre boligområdet til et attraktivt sted at bo og dermed forbedre dets omdømme. Som Figur 3-2 viser, mener mange af beboerne, at der er plads til forbedring, hvad angår områdets omdømme i det øvrige Skanderborg. Cirka to tredjedele af beboerne vurderer, at området har et dårligt omdømme, mens kun 15 % mener, at boligområdets omdømme er godt.

Figur 3-2: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget dårligt, og 5 er meget godt – hvordan vil du så vurdere dit boligområdes omdømme i resten af Skanderborg?

Omkring halvdelen af alle beboere mener, at en årsag til områdets dårlige omdømme kan adresseres omfanget af hærværk. Derudover mener 19 %, at det dårlige omdømme skyldes kriminalitet, og 11 %, at det skyldes omfanget af vold. Tabel 3-7 viser en rangordnet oversigt over de forhold, som beboerne mener, påvirker områdets omdømme i resten af Skanderborg. En femtedel af beboerne vurderer, at omdømmet skyldes rygter og fordomme, mens lidt flere tilkendegiver, at andelen af beboere med anden etnisk baggrund end dansk har betydning for omdømmet.

Tabel 3-7: Hvad er efter din opfattelse årsagen til, at boligområdet har det omdømme, det har?

	Procent
Omfanget af hærværk	51 %
Andelen af beboere med anden etnisk baggrund	22 %
Rygter / fordomme	21 %
Beboersammensætningen i øvrigt	20 %
Omfanget af anden kriminalitet	19 %
Det sociale ansvar / den kommunale henvisning	13 %

	Procent
Omfanget af vold / trusler om vold	11 %
Følelsen af tryghed / utryghed	11 %
Ved ikke	10 %
Mediernes beskrivelse af området / mediehistorier	7 %
Kvaliteten af bebyggelsen generelt	5 %
Renholdelse og vedligeholdelse	4 %
Andelen af psykisk syge beboere	4 %
Kvaliteten af boligerne	3 %
Andet, notér hvad	3 %
Trafikforholdene/parkeringsforholdene	3 %
Kvaliteten af udendørsarealerne	2 %
De grønne områder	2 %
Kontakten mellem beboerne på tværs af etniske og kulturelle forskelle	1 %
Kontakten mellem beboerne generelt	1 %

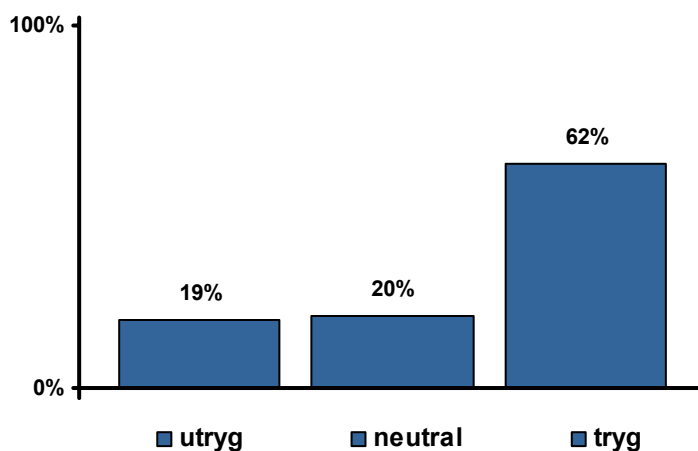
(n = 182) Beboerne har haft mulighed for at give flere åbne svar. Svarene er efterfølgende blevet kategoriseret.

3.4 Tryghed i boligområdet

Selv om mange beboere giver udtryk for, at boligområdet har et dårligt omdømme på grund af bl.a. hærværk og kriminalitet, mener 62 % af beboerne alligevel, at de er trygge, når de færdes i området om aftenen. Som det er illustreret i Figur 3-3, føler kun omkring en femtedel af beboerne sig utrygge.

Det er i særlig grad beboere, der har børn, som føler sig utrygge, når de færdes i boligområdet. 32 % af de beboere, som bor alene med et eller flere børn, og 33 % af de beboere, der bor sammen med en ægtefælle/samlever og har børn, føler sig utrygge. Blandt de beboere, der bor alene uden børn, er kun 10 % utrygge ved at færdes i området om aftenen.

Figur 3-3: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget utryg, og 5 er meget tryg – hvor tryg føler du dig så, når du færdes i dit boligområde om aftenen?

På trods af, at omkring to ud af tre beboere føler sig trygge ved at færdes i boligområdet, har ca. hver tiende beboer inden for det seneste år været udsat for enten tilråb, trusler eller chikane i boligområdet, hvilket fremgår af Tabel 3-8. Der er ingen beboergrupper, som er mere udsatte for chikanerierne end andre.

Tabel 3-8: Har du inden for det seneste år været udsat for tilråb, trusler eller chikane i dit boligområde?

	Procent
Ja	11 %
Nej	89 %
I alt	100 %

(n = 182)

Andelen af beboere, som har været udsat for enten hærværk eller kriminalitet inden for det seneste år, er endnu højere. Tabel 3-9 viser, at tre ud af ti beboere har været udsat for kriminalitet af den ene eller anden slags.

Tabel 3-9: Har du inden for det seneste år været udsat for hærværk eller kriminalitet i dit boligområde?

	Procent
Ja	30 %
Nej	70 %
I alt	100 %

(n = 182)

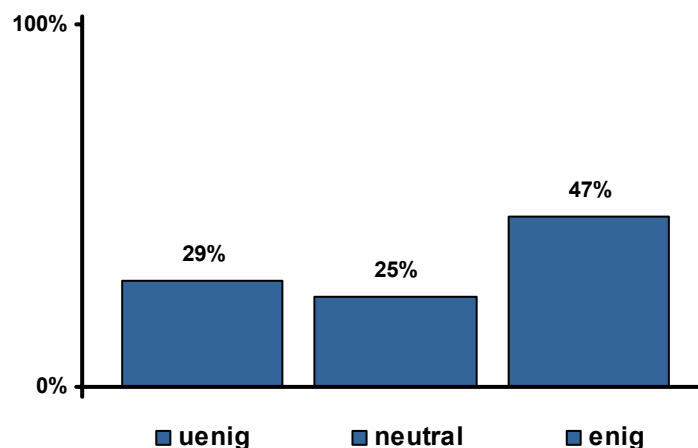
3.5 Beboernes sociale relationer og daglige kontakt med hinanden

I trivselsundersøgelsen er beboerne blevet stillet en række spørgsmål, der går på, hvordan de oplever fællesskabet og den daglige kontakt med områdets øvrige beboere. Spørgsmålene afdækker tilsammen forskellige aspekter af beboernes sociale relationer i boligområdet.

Knap halvdelen af alle beboere er enige i, at man i boligområdet hilser på hinanden, når man mødes.

Figur 3-4 illustrerer beboernes holdning til dette spørgsmål, hvor 29 % er uenige i, at man hilser på hinanden.

Figur 3-4: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”I mit boligområde hilser vi på hinanden, når vi mødes?”

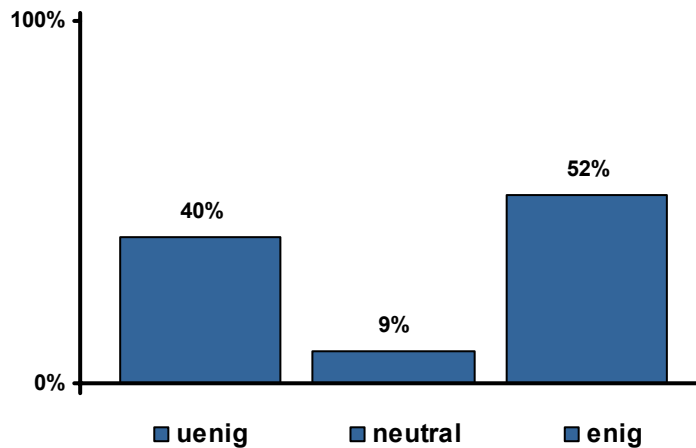

En anden indikator for den sociale kontakt og den personlige tillid i området er, om beboerne opsøger hinanden i det daglige, hvis de har brug for en vennetjeneste – f.eks. for at låne sukker, hvis man er løbet tør.

Som det ses i Figur 3-5, ville et lille flertal af beboerne benytte sig af denne mulighed, hvis det var tilfældet, mens 40 % ikke ville gøre det. Heller ikke på dette spørgsmål er der forskel mellem de forskellige beboergrupper.

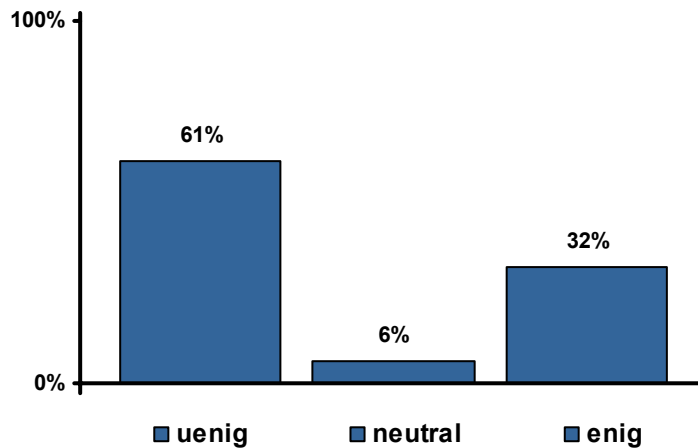
Figur 3-5: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”Hvis jeg løber tør for sukker, vil jeg forsøge at låne hos en af mine naboer?”

I boligområder som det på Poul la Coursvej og i Grønnedalsparken, hvor omkring en tredjedel af beboerne har en anden baggrund end dansk, er det et vigtigt aspekt af beboernes trivsel, om der opstår venskaber på tværs af national baggrund. Som illustreret i Figur 3-6, er det kun en tredjedel af beboerne, som giver udtryk for, at det er tilfældet. 61 % af beboerne har ikke venner eller bekendte i boligområdet, som er af en anden nationalitet end dem selv.

Det samlede resultat dækker over en markant forskel mellem beboere med en dansk baggrund og beboere med en anden baggrund end dansk. 51 % af de beboere, som har anden etnisk baggrund end dansk, angiver, at de har venner eller bekendte, som er af anden nationalitet end dem selv, mens den tilsvarende andel blandt beboerne med dansk baggrund kun er på 25 %. En del af forklaringen skal formentlig findes i, at førstnævnte beboergruppe består af mange forskellige nationaliteter, hvor beboerne selv med få sociale relationer i området vil opnå bekendtskaber på tværs af nationalitet.

Figur 3-6: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”Jeg har venner eller bekendte i boligområdet, som er af anden nationalitet end jeg selv”

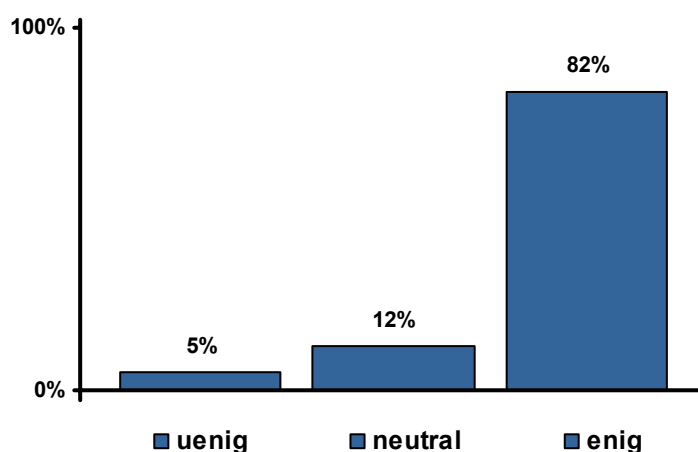

3.6 Ansvar og normer i området

I den boligsociale helhedsplan for området indgår det som en af de væsentlige målsætninger, at beboerne skal motiveres til at tage et større ansvar for området.

Figur 3-7 viser, at beboerne i høj grad selv føler, at de har medansvar for, at deres boligområde er et godt sted at bo. Omkring otte ud af ti beboere vedkender sig et sådant ansvar, mens kun 5 % ikke gør.

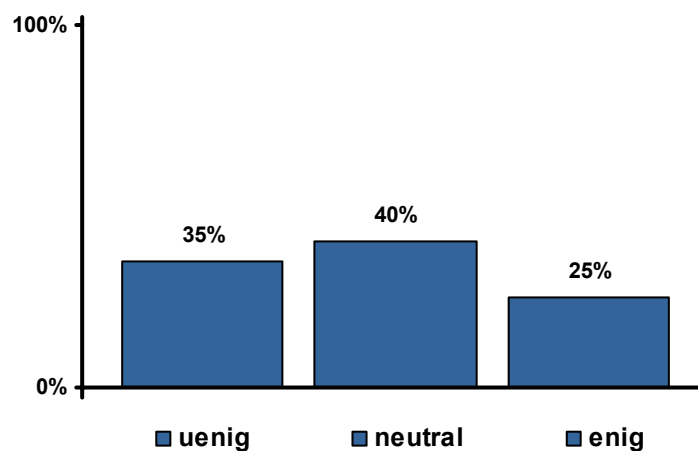
Figur 3-7: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”Jeg har et medansvar for, at mit boligområde er et godt sted at bo”

På trods af at langt de fleste beboere er enige om, at de selv har et medansvar for, at boligområdet er et godt sted at bo, er det kun en fjerdedel af beboerne, som mener, at områdets beboere i praksis påtager sig et sådant ansvar. Figur 3-8

viser, at der er 75 %, som enten er neutrale eller uenige i, at folk tager ansvar for området. Tallene kan enten dække over en erkendelse af, at man ikke selv lever op til sit ansvar, eller at man ikke mener, at de andre beboere lever op til samme standard som én selv. Beboere med en dansk baggrund er markant mere kritiske end beboere med en udenlandsk baggrund. Blandt beboere af udenlandsk herkomst mener 40 %, at folk tager et ansvar, mens den samme holdning kun gør sig gældende blandt 19 % af de beboere, som har dansk baggrund.

Figur 3-8: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”Beboerne i mit boligområde tager ansvar for, at området er et godt sted at bo”

3.7

Fælles aktiviteter

Mange af helhedsplanens målsætninger for området skal indfries gennem en opprioritering af de fælles aktiviteter i boligområdet. Fællesaktiviteterne forventes at fremme såvel de sociale relationer som fællesskabsfølelsen i et område.

Tabel 3-10 viser, at to tredjedele af beboerne ikke har deltaget i de fælles aktiviteter, der været i boligområdet inden for det seneste år. Hvor omkring halvdelen af de beboere, som har børn, har deltaget i en eller flere aktiviteter det seneste år, er det kun omkring en fjerdedel af de beboere, som ikke har børn, der har deltaget.

Derudover er der flere beboere med dansk baggrund til de fælles aktiviteter, end der er beboere med udenlandsk baggrund. Kun 25 % af beboerne af udenlandsk herkomst har deltaget, mens andelen af beboere med dansk baggrund, som har deltaget, er 36 %.

Tabel 3-10: Har du inden for det seneste år deltaget i en eller flere fælles aktiviteter i dit boligområde?

	Procent
Ja	33 %
Nej	67 %
I alt	100 %

(n =182)

Den hyppigste årsag til, at man ikke har deltaget i aktiviteter, er manglende tid. Tabel 3-11 viser dog også, at en stor andel ikke deltager, fordi aktiviteterne enten ikke passer til deres behov, eller fordi de simpelthen ikke ønsker at deltage i sådanne aktiviteter.

Tabel 3-11: Hvad er årsagen til, at du ikke har deltaget i aktiviteter i dit boligområde inden for det seneste år?

	Procent
Jeg har generelt ikke tid	36 %
Aktiviteterne passer ikke til mine ønsker / behov	28 %
Jeg ønsker ikke at deltage i sådanne aktiviteter	22 %
Jeg har været forhindret i at deltage	13 %
Aktiviteterne har været henvendt til en anden målgruppe	11 %
Der har ikke været nogle aktiviteter /jeg har ikke hørt om aktiviteter	5 %
Andet, notér hvad	5 %
Jeg er flyttet til for nylig	3 %
På grund af kvaliteten i aktiviteterne	0 %

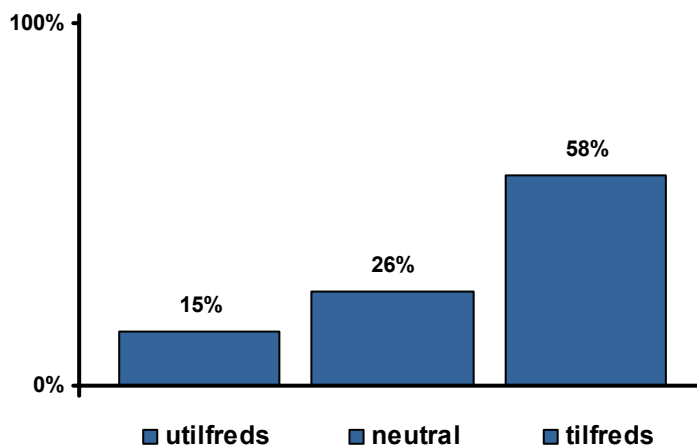
(n =127)

De beboere, som har deltaget i en eller flere af aktiviteterne inden for det seneste år, er generelt godt tilfredse med kvaliteten af disse aktiviteter, hvilket er afbilledet i

Figur 3-9. Således indikerer 58 % af de beboere, som har deltaget, at de er tilfredse, mens kun 15 % er utilfredse.

Tilfredsheden er størst blandt de beboere, som har dansk baggrund. Hos denne gruppe er 64 % tilfredse, mens den tilsvarende andel blandt beboerne med udenlandsk herkomst kun er 40 %.

Figur 3-9: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget utilfreds, og 5 er meget tilfreds – hvor tilfreds er du så med kvaliteten af de fælles aktiviteter i dit boligområde?

Det er en ambition med iværksættelsen af helhedsplanen, at Højvangen i højere grad skal integreres med det øvrige Skanderborg. En indikator for, i hvor høj grad det er tilfældet i dag, er, om områdets beboere benytter sig af kulturelle aktiviteter eller fritidsaktiviteter uden for boligområdet.

Tabel 3-12 viser, at 57 % af beboerne benytter sig af aktiviteter uden for boligområdet. Det er i særlig grad beboere med dansk baggrund, som tager ud af boligområdet for at deltage i aktiviteter. For denne gruppe er andelen af beboere, der tager ud af boligområdet for at deltage i aktiviteter, 64 %, mens det kun gælder 37 % af beboerne af udenlandsk herkomst.

De beboere, som har en videregående uddannelse, er også mere tilbøjelige til at gå til aktiviteter uden for området, end de beboere, der ikke har nogen videregående uddannelse. 77 % af de beboere, der har afsluttet en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse går til aktiviteter uden for området, mens det samme kun er tilfældet for 40 % af de beboere, som ikke har anden uddannelse end folkeskolen.

Tabel 3-12: Benytter du dig af fritidsaktiviteter eller kulturelle aktiviteter uden for boligområdet?

	Procent
Ja	57 %
Nej	44 %
I alt	100 %

(n = 182)

Børnefamilierne i boligområdet er blevet spurgt, om deres børn deltager i fritidsaktiviteter både i og uden for boligområdet. Tabel 3-13 viser, at børnene i 29 % af børnefamilierne regelmæssigt eller engang imellem går til fritidsaktiviteter i boligområdet.

Tabel 3-13: Deltager et eller flere af dine børn/søskende i fritidsaktiviteter i dit boligområde?

	Procent
Ja, regelmæssigt	14 %
Ja, engang imellem	15 %
Nej	71 %
I alt	100 %

(n = 47)

Hvor Tabel 3-13 viser, at kun et fåtal af områdets børn går til aktiviteter inden for boligområdet i deres fritid, viser Tabel 3-14, at børnene i langt højere grad går til aktiviteter uden for boligområdet. I 61 % af børnefamilierne går mindst et barn til fritidsaktiviteter uden for Højvangen.

Tabel 3-14: Går et eller flere af dine børn/søskende til fritidsaktiviteter uden for boligområdet?

	Procent
Ja	61 %
Nej	39 %
I alt	100 %

(n = 47)

I Højvangen er der etableret to fælleshuse. Tabel 3-15 viser, at områdets beboere i meget lav grad benytter sig af dette tilbud. Kun omkring en tiendedel bruger deres beboerhuse på månedlig basis eller oftere. 45 % angiver, at de aldrig benytter sig af det.

Tabel 3-15: Hvor ofte benytter du beboerhuset i dit boligområde?

	Procent
Flere gange om måneden	7 %
Cirka 1 gang om måneden	3 %
Få gange om året	20 %
Sjældnere	26 %
Aldrig	45 %
Jeg vidste ikke, der var et beboerhus	2 %
I alt	100 %

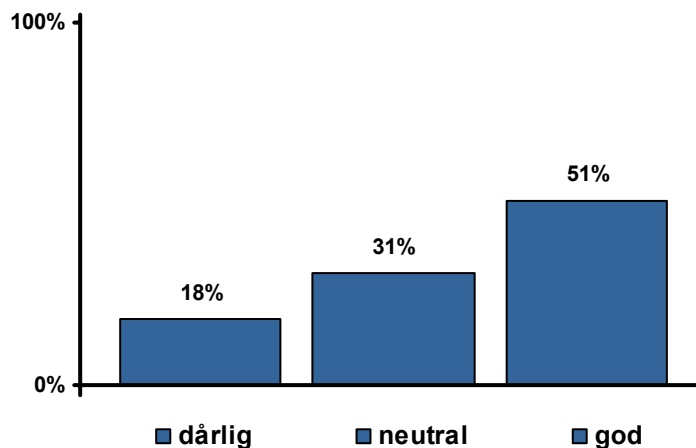
(n = 182)

3.8 Mulighederne for deltagelse og interessen for at gøre det

I trivselsundersøgelsen indgår et par spørgsmål, der går direkte på beboerdemokratiet i de to boligforeninger og beboernes ønske om at få indflydelse i boligområdet.

Figur 3-10 viser, at beboerne generelt har stor tillid til deres mulighed for at få indflydelse i boligområdet, såfremt de ønsker det. 18 % mener ikke, at deres muligheder for at få indflydelse er særligt store.

Figur 3-10: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget dårlig, og 5 er meget god – hvordan vurderer du så din mulighed for at få indflydelse i dit boligområde?

På trods af, at de fleste beboere anerkender, at de har gode muligheder for at få indflydelse, så er det de færreste beboere, som har en reel interesse i at blive valgt ind deres afdelingsbestyrelse. For næsten ni ud af ti beboere har det ingen interesse at sidde i afdelingsbestyrelsen, hvilket kan aflæses i Tabel 3-16.

Interessen er mindst hos de beboere, der har en anden etnisk baggrund end dansk. I denne beboergruppe er der ingen, som direkte ønsker det, og kun 4 % som svarer, at de måske kunne tænke sig det.

Tabel 3-16: Har du interesse i at blive valgt ind i afdelingsbestyrelsen i den afdeling, du bor i?

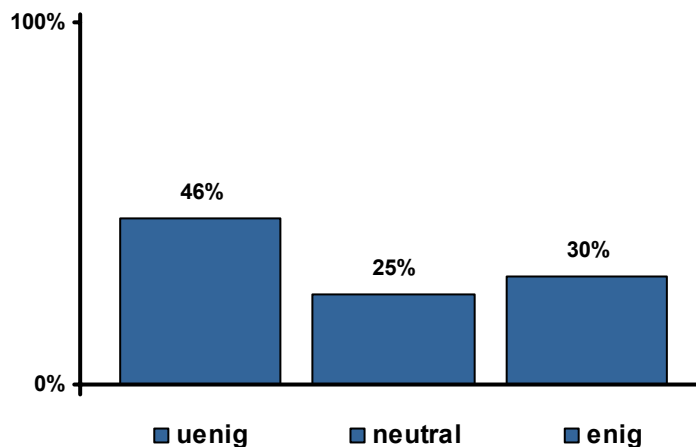
	Procent
Ja	5 %
Måske	6 %
Nej	89 %
I alt	100 %

(n = 182)

Hvor interessen for at deltage i frivilligt bestyrelsesarbejde er meget lav, tilkendegiver en relativt større andel af beboerne, at de gerne vil udføre frivilligt arbejde i boligområdet.

Figur 3-11 viser, at næsten en tredjedel af beboerne gerne vil deltage i en eller anden form for frivilligt arbejde. Andelen, der ikke ønsker det, er dog lidt større – nemlig på 46 %.

Figur 3-11: På en skala fra 1 til 5 – hvor 1 er meget uenig, og 5 er meget enig – hvor enig er du så i følgende udsagn: ”Jeg vil gerne udføre frivilligt arbejde i mit boligområde”

3.9

Sammenfatning af resultater i forhold til indsatsområder

Som nævnt i indledningen tager trivselsundersøgelsen udgangspunkt i målene for to af de indsatsområder, som boligselskaberne i fællesskab har defineret i helhedsplanen for boligområdet, hhv. *Højvangen og bysamfundet* og *Fællesskab og netværk i Højvangen*. I det følgende sammenfattes undersøgelsens resultater derfor i forhold til de to indsatsområder.

3.9.1 *Højvangen og bysamfundet*

Målene for indsatsområdet *Højvangen og Bysamfundet* er:

- At igangsætte en aktiv ekstern og intern imagepleje af Højvangen
- At arbejde frem mod etableringen af en større attraktiv byfunktion i boligområdet i tæt samarbejde med Skanderborg Kommune
- At igangsætte aktiviteter for voksne samt børn og unge, som kan medvirke til, at bydelen både fysisk, mentalt og socialt knyttes tættere til den omgivende by
- At der etableres et stærkt samarbejdsnetværk mellem boligområdet og den omgivende by

En indikator for, hvor attraktivt et boligområde er at bo i samt områdets interne image er, i hvor høj grad områdets beboere har lyst til at blive boende.

Resultatet af denne undersøgelse viser, at det kun er halvdelen af beboerne, som fortsat ønsker at blive boende i boligområdet. Hærværk og utryghed kan fremhæves, som nogle af de væsentligste forklaringer på, at beboere søger væk. Beboerne i området oplever samtidig, at deres boligområde har et dårligt omdømme i det øvrige bysamfund i Skanderborg.

Selvom Højvangen ikke er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikken, så tegner undersøgelsen således et billede af, at en stor andel af beboerne oplever, at både områdets interne og eksterne image er dårligt. Der er dermed basis for at igangsætte en aktiv imagepleje af området med henblik på at hindre en øget gennemstrømning af beboere i afdelingerne.

3.9.2 *Fællesskab og netværk i Højvangen*

Målene for indsatsområdet *Fællesskab og netværk* i Højvangen er:

- At skabe kendskab og venskab på tværs af beboergrupper
- At opbygge stærke lokale netværk på tværs af professionelle og frivillige i Højvangen og herigennem forankre helhedsplanens initiativer og resultater
- At opbygge ansvarlighed og fælles normer i boligområdet gennem udvikling og fornyelse af beboerdemokratiet
- At udvikle beboerinitierede aktiviteter for børn, unge og voksne

- At gøre beboerhusene til omdrejningspunkter for en vifte af beboerinitierede aktiviteter i bydelen

Mange beboerne oplever, at man i det daglige hilser på hinanden, hvilket kan indikere en form for områdeidentitet i boligområdet.

Når kontakten bliver mere personlig, f.eks. i forhold til at låne sukker af naboen, står de sociale relationer mindre stærkt. Og når det handler om venskaber eller bekendtskaber på tværs af national oprindelse svækkes de sociale relationer yderligere, særligt for beboerne med dansk baggrund.

Der kan derfor fremadrettet være behov for at styrke de sociale netværk og kendskabet beboerne imellem med henblik på at styrke fællesskabet. En af metoderne til at styrke netværk er som beskrevet i helhedsplanen ved at lade beboerne mødes på tværs i området og på tværs af sociale skel gennem interessefællesskaber og fælles aktiviteter.

Undersøgelsen viser imidlertid, at det i 2008 er et mindretal af beboerne, som deltager i de fælles aktiviteter. Mange har slet ikke lyst, hvilket skyldes, at man oplever, at aktiviteterne ikke er tilpasset egne ønsker og behov, og at man ikke kender nogle, man kan dele sine interesser med. Det er i særlig grad beboere uden børn og med anden etnisk baggrund end dansk, som ikke deltager i de fælles aktiviteter. Indsatsen i den boligsociale helhedsplan i forhold til at skabe nye og interessebaserede fællesskaber forekommer på den baggrund at være relevant i forhold til særligt disse målgrupper.

Undersøgelsen viser endvidere, at folk direkte adspurgt generelt føler, at de har et ansvar for den fælles trivsel. Omvendt oplever de imidlertid ikke, at den samlede beboergruppe i boligområdet udviser et tilstrækkeligt ansvar i praksis. En hovedudfordring for det boligsociale arbejde i Højvangen bliver derfor også at anvende og omsætte følelsen af ansvar til en fælles oplevelse af, at der bliver taget ansvar for området.

Samlet set er der i forhold til de to indsatsområder i helhedsplanen relativt positive aspekter af beboernes trivsel, som realiseringen af helhedsplanen kan bygge videre på og andre aspekter, hvor der er potentiale for forbedringer. Frugten af dette arbejde og udviklingen i området - set i forhold til de forskellige indikatorer for beboertrivsel - vil blive dokumenteret i en ny trivselsundersøgelse i 2012 ved projektets afslutning.

4. METODE

I dette kapitel beskrives undersøgelsens metode, herunder tilrettelæggelse, dataindsamling og dataanalyse. Den valgte metode er anvendt med henblik på at sikre en høj kvalitet i undersøgelsen målt på repræsentativitet, validitet og reliabilitet. I de følgende afsnit redegøres for, hvordan de tre kvalitetskriterier er forsøgt opfyldt.

4.1 Undersøgelsens tilrettelæggelse

Kvantitative undersøgelser, som foretages blandt en større gruppe respondenter, gennemføres normalt på baggrund af et fast struktureret spørgeskema – en interviewguide. Interviewguiden sikrer, at samtlige respondenter stilles – og dermed svarer på – nøjagtigt de samme spørgsmål. I forhold til den konkrete undersøgelse har den faste interviewguide endvidere den fordel, at de samme spørgsmål kan stilles til beboerne på et senere tidspunkt, hvorved man med en meget høj grad af præcision kan dokumentere udviklingen i beboertrivslen over tid.

NIRAS Konsulenterne deltog forud for undersøgelsens igangsættelse i et styregruppemøde for den boligsociale indsats i Højvangen, hvor det blev diskuteret, hvilke temaer undersøgelsen skulle afdække. Formålet var at sikre, at samtlige relevante temaer og aspekter i helhedsplanen blev belyst.

Det var af hensyn til ønsket om en høj svarprocent i undersøgelsen en målsætning at holde interviewguiden på en længde, som i interviewsituationen ikke ville overskride 15 minutters varighed.

Af hensyn til at sikre størst mulig opbakning til undersøgelsen blandt beboerne blev det besluttet at udsende en informationspjece forud for undersøgelsens gennemførelse. Pjecen blev pga. de mange indvandrere og efterkommere blandt beboerne i området – særligt fra Tyrkiet, Somalia og Mellemøsten – udarbejdet på både, tyrkisk, somalisk, arabisk og dansk.

Derudover blev det i pjecen annonceret, at der ville blive trukket lod om ti gavekort blandt de beboere, som valgte at deltage i undersøgelsen.

4.2 **Dataindsamling**

Dataindsamlingen blev foretaget over en periode på tre uger – fra uge 7 til uge 9 2008. Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening bidrog med lister over samtlige 557 lejemål i de to boligafdelinger, hvorefter disse lister blev beriget med telefonnumre fra teleselskaberne. Berigelsesprocenten var på 58 %, hvilket giver en nettoliste over telefonnumre på 323 husstande.

Forud for dataindsamlingen blev der foretaget tre pilotinterviews. Pilotinterviewene havde til formål at teste beboernes forståelse af spørgsmålsformulieringerne, spørgsmålenes relevans samt interviewets flow og længde. Interviewene varede de ønskede 10-15 minutter, mens der var kommentarer til tre spørgsmål i interviewguiden. Der blev på baggrund af pilottestene og efter samråd med boligselskaberne i Højvangen foretaget mindre justeringer af interviewguiden.

De studentermedhjælpere, som skulle gennemføre de telefoniske interview, blev på forhånd sat grundigt ind i undersøgelsens kontekst og formål, og hvert enkelt spørgsmål blev gennemgået for at sikre en korrekt forståelse. De blev desuden orienteret om forskellige opmærksomhedspunkter, bl.a. på baggrund af erfaringerne fra pilottesten.

Selve dataindsamlingen blev gennemført som telefoninterview i tidsrummet hverdage mellem kl. 16 og kl. 21 samt weekender mellem kl. 12 og kl. 17.

Ved kontakt var studentermedhjælperne instrueret i at spørge efter den person i husstanden over 17 år, som senest havde haft fødselsdag.

Hver husstand blev ringet op indtil tre gange, hvis ikke der blev opnået kontakt. Antallet af færdiggjorte interview i undersøgelsen er 182 og ét interview blev delvist gennemført. Det giver, som det kan ses i Tabel 4-1 en effektiv svarprocent på 57 %.

Tabel 4-1: Opgørelse over svarprocent for telefonisk interviewundersøgelse

Nettoliste over telefonnumre til undersøgelse	323
Antal gennemførte interview	183
Antal ej trufne efter minimum tre opkald	104
Antal nægtede	36
Svarprocent	57 %

4.3 **Dataanalyse**

På trods af de tiltag, som er taget for at gøre trivselsundersøgelsen så repræsentativ som muligt, kan gruppen af beboere, som har deltaget i undersøgelsen, va-

riere i forhold til den reelle beboersammensætning. Dette kan mindske datas repræsentativitet og give et misvisende billede af den samlede beboertrivsel i området. På den baggrund er der derfor foretaget en frafaldsanalyse af data.

KÅS-tallene for Poul La Coursvej og Grønnedalsparken giver mulighed for at kontrollere for de interviewede beboeres fordeling på alder, husstandstype og herkomst. Der foreligger desværre kun KÅS-tal for hhv. 2005 for Poul La Coursvej og 2006 for Grønnedalsparken, men disse tal kan anvendes som en rimelig indikator på den reelle beboersammensætning.

Som det fremgår af Tabel 4-2 og Tabel 4-3 nedenfor, viser det sig, at de interviewede er en smule skævt repræsenteret i forhold til beboerne som helhed. Dette gælder særligt med hensyn til beboernes etniske herkomst, som er illustreret i Tabel 4-2. Denne skævhed kan være opstået, fordi en relativ stor andel af beboere, ikke kan kontaktes via telefon, eftersom de ikke har et telefonnummer registreret. Det drejer sig om personer med hemmeligt nummer, personer, som benytter mobiltelefon med taletidskort, personer, som ikke har meldt flytning til teleselskabet, og selvfølgelig personer, som slet ikke har telefon. Vores erfaringer peger på, at disse problematikker er særligt udbredt blandt beboere med anden etnisk herkomst.

Tabel 4-2: Sammenligning mellem undersøgelsens respondenter og den faktiske population i boligområdet ved Poul la Coursvej og Grønnedalsparken fordelt efter herkomst

		Beboere i Højvangen		
		Beboerundersøgelse	KÅS-tal for hhv. 2005 og 2006	Afvigelse (%-point)
Herkomst	Andre lande (indvandrere og efterkommere)	17,6%	28,2%	-10,6
	Danmark	82,4%	71,8%	10,6

På baggrund skævheden i respondentsammensætningen på herkomst er der foretaget en statistisk korrektion af data. I den statistiske korrektion er resultaterne vægtet på en sådan måde, at beboergrupper med en anden herkomst end dansk har den indflydelse på de samlede resultater, som deres faktiske størrelse berettiger dem til. Indvandrere/efterkommere er derfor indgået med forholdsvis større vægt i analysen, mens beboere med dansk oprindelse er indgået med forholdsvis mindre vægt.

I en undersøgelse som denne, hvor respondentgrundlaget ikke er større end 183 personer, er det vigtigt, at statistisk korrektion kun foretages, hvis det er nødvendigt. Risikoen er, at besvarelsene fra få respondenter i en underrepræsente-

ret gruppe vil vægte uforholdsmæssigt meget i det samlede resultat. Vægtningen vil derudover kun være relevant, hvis den har en direkte betydning for svarfordelingen på spørgsmålene i trivselsundersøgelsen.

Tabel 4-3 viser, at andelen af de lidt ældre beboergrupper på 50 år og opefter i undersøgelsen er lidt større end i virkeligheden. Dette kan blandt andet skyldes, at en stor del af de yngre beboere stadig bor hos deres forældre, at unge mennesker i højere grad bruger mobiltelefoner (med taletidskort) frem for fastnettelefoner, og at yngre beboere er sværere at træffe hjemme. Forskellen på aldersfordelingen mellem stikprøven og den faktiske population er dog relativt begrænset, og da analyser på datasættet viser, at alder er uden betydning for beboertrivslen, indgår denne variabel ikke i vægtningen af data.

Tabel 4-3: Sammenligning mellem undersøgelsens respondenter og den faktiske population i boligområdet ved Poul la Coursvej og Grønnedalsparken fordelt efter alder og husstand

		Beboere i Højvangen		
		Beboerundersøgelse	KÅS-tal for hhv. 2005 og 2006	Afvigelse (%-point)
Alder	18-24 år	9,9%	14,1%	-4,2
	25-34 år	18,7%	23,5%	-4,8
	35-49 år	30,8%	35,8%	-5,0
	50-64 år	32,4%	20,7%	11,7
	65+ år	8,2%	5,9%	2,3
Husstand	Alene	51,0%	52,0%	-1,0
	Alene sammen med ét eller flere børn	17,0%	13,0%	4,0
	Gift/samboende uden børn	15,0%	12,5%	2,5
	Gift/samboende med ét eller flere børn	14,0%	17,6%	-3,6
	Øvrige	3,0%	4,9%	-1,9

Samtlige resultater præsenteret i denne rapport er statistisk korrigerede efter respondenternes etniske baggrund/herkomst.

I undersøgelsen indgår foruden alder, oprindelsesland og husstand en række spørgsmål om beboernes baggrund (køn, uddannelse og beskæftigelse). Disse baggrundsplysninger er blevet brugt til at undersøge, om der er forskel på, hvordan forskellige beboergrupper trives i Højvangen. Forskellene er kun afrapporteret, hvis de er såvel statistisk signifikante som meningsfulde og interessan-

te. Med 'statistisk signifikans' menes sammenhænge, hvor man med stor statistisk sandsynlighed ($\alpha = 0,05$) kan sige, at resultatet ikke skyldes tilfældigheder ved sammensætningen af undersøgelsens respondentgruppe.